

Medlemsbrev

Gropen under Borgeby Fältdagar 2017.

Foto: Hans Jonsson

Gropen visar livet under markytan

Omkring 3000 besökare tar sig ner i "Gropen" varje år under Borgeby Fältdagar för att få möjlighet att studera livet under markytan.

Under Borgeby Fältdagar har Gropen kommit att bli ett av de mer populära inslaget under mässtdagarna. Hans Nilsson från Greppa Näringen är en av de kunniga rådgivare som håller i de guidade turerna varje år.

– Med Gropen kan vi tydligt visa hur jorden påverkas till exempel av markpackning. Även hur växtnäring och en ökad mullhalt påverkar rötter och jordlivet är sådant som blir tydligt nere i gropen, säger Hans Nilsson.

Ny grop varje år

Varje år grävs en ny grop på Borgebys mäsdområde. Marken är oftast förberedd sedan flera år. Det kan vara att marken packas, kalkas, gödslas och bearbetas olika eller till och med att matjorden byts ut för att kunna visa olika status i marken.

Under året före visning säs olika grödor för att se hur de reagerar på de olika tilltagen. Cirka en vecka innan mässan öppnas grävs själva gropen med ett djup på två meter som sen skyddas med ett stort tält.

– Det är alltid lika spännande att gräva och se vad som döljer sig under ytan och vad som är intressant att visa. I år är ett grundtips att det bland annat kan handla om skillnader mellan olika jordarter, precisionsodling med avseende på kalkning, växtnäring och utsädesmängd samt olika tidpunkt för sådd av höstraps men vi vet inte exakt förrän dagarna före visning, säger Hans Nilsson.

Gräv en egen grop

Det finns mycket att lära av jorden. Hans tips till alla lantbrukare är att gräva sin egen miniatyrgrop på sina fält för att studera sin jord och hur den påverkas.

– Det kan räcka med några spadtag och missa inte tillfället att spana in profilen när ni dränerar – säger Hans Nilsson.

Ökad produktion är bra för Sverige

Det råder en försiktig optimism i lantbruket bland annat till följd av den omtalade livsmedelsstrategin. Jag tycker att intresset för ökad produktion även syns i Greppa Näringen.

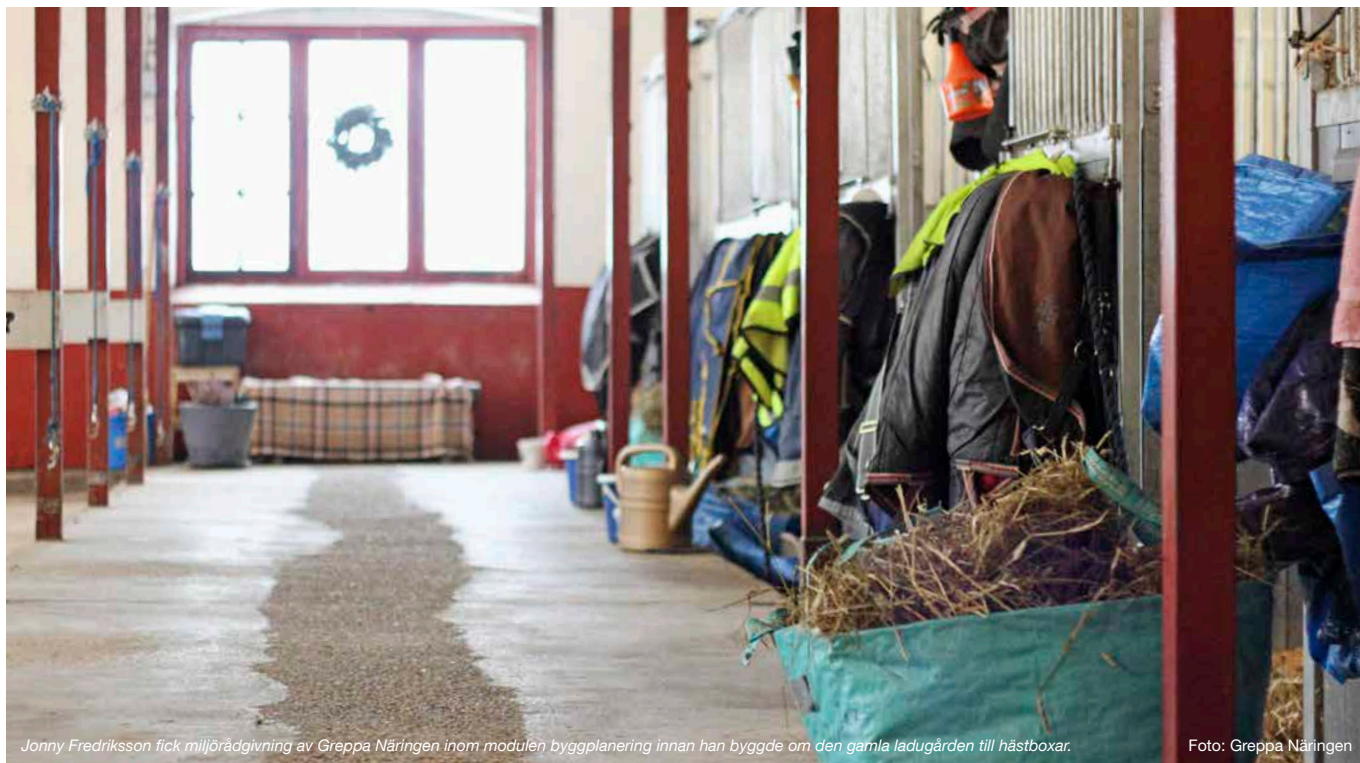
Förra året var rådgivning kring hur man bygger stallar med miljöhänsyn den rådgivning som ökade mest. I bidragen till tävlingen "Framtidens stall" energieffektiviserar man med eldrift, utnyttjar gödsel för biogas i samarbete med grannar och visar nya lösningar för minskad ammoniakavgång, saker som vi tar upp i Greppa Näringens rådgivning.

Jag märker också ett stort intresse för råd om täckdikning och om att underhålla diken. Greppa Näringen frågade i en undersökning med 4000 lantbrukare, vilka åtgärder som man kan tänka sig att genomföra för att minska fosforförlusterna. Svaren visar att många planerar att förbättra sin dränering och strukturkalka. Dagens lantbrukare vill verkligen bevara markens produktionsförmåga. Jag känner därför att det också är helt rätt att vi är en viktig part i "Gropen" vid Borgeby fältdagar.

Så när vi som arbetar inom lantbruket nu tänker ökad produktion med hjälp av nya stallar, underhåll av diken, bra markstruktur och så vidare, så vill vi samtidigt ha en hållbar produktion. Här kommer Greppa Näringen in. Vi erbjuder råd som förenar miljö och produktion. Ta del av dessa!

Stina Olofsson
Projektledare
Greppa Näringen

Jonny Fredriksson fick miljörådgivning av Greppa Näringen inom modulen byggplanering innan han byggde om den gamla ladugården till hästboxar.

Foto: Greppa Näringen

Populärt med rådgivning inom bygg

Det är populärt att få rådgivning av Greppa Näringen inom byggfrågor. Lantbrukaren Jonny Fredriksson, på Lönnemossa gård utanför Falun fick rådgivning av Greppa Näringen när han skulle bygga om en gammal ladugård till hästboxar.

Jonny Fredriksson fick byggrelaterad miljö-rådgivning när han stod i färd med att bygga om en gammal ladugård för mjölkkor till hästboxar. Rådgivningen gjordes inom den Greppa Näringen-modul som kallas 30 C Byggplanering.

Från början planerade Jonny Fredriksson att bygga om den gamla ladugården för gårdens nötdjur. Men efter diskussioner kom man fram till att det inte skulle passa så bra. Istället beslutade man att bygga om ladugården så att den skulle rymma fler boxplatser för hästar. – Det har gjort att vi fått in sju hästar extra, vilket gett oss bra lönsamhet, säger Jonny Fredriksson.

Minska ammoniakavgång

Greppa Näringen kontaktades för att ge förslag på hur man kunde ordna med en god djurmiljö som samtidigt är skonsam för miljön. Karin Andersson på Hushållningssällskapet kopplades in som byggnadsrådgivare inom Greppa Näringen.

Råden handlade bland annat om lösningar för att minska ammoniakavgång, frågor kring djurmiljö och djurhälsa, foder- och energigtång och djurhållningens påverkan på den yttre miljön.

Frågor som togs upp var bland annat hur en korrekt anpassad ventilation med tilluftsdon och frånluftsfäktar kan minimera ammoniakavgången. En fläkt bör

vara anpassad för minst det flöde som krävs för maxventilationen. Genom att fläkten inte behöver gå på maxkapacitet så ofta minskar energigtången. – Det är viktigt att tilluften placeras så att den tillför frisk luft till hästarna men inte riktar luften ner i ströbädden på gödseln för då ökar ammoniakavgången, förklarar Karin Andersson.

Även utomhusmiljön

En del av rådgivningen handlade även om utomhusmiljön i anslutning till stallet.

– Vi pratade en hel del om foderspill och hur man kan utfodra utomhus för att undvika näringsläckage, säger Karin Andersson.

Greppa Näringen erbjuder byggrelaterad rådgivning inom två moduler, 30 C Byggplanering och 30 A Stallmiljö och yttre miljö. Inom modulen för byggplanering tittar man på planerna inför en nybyggnation eller större ombyggnad. Modulen 30 C Stallmiljö och yttre miljö handlar istället om att titta på den befintliga stallmiljön och miljön runtomkring och se om det finns något problem som behöver åtgärdas.

Lönsamma råd för klimat och miljö

Helena Olsson Hägg är Greppa Näringens rådgivningsexpert med ansvar för byggmodulerna. Hon betonar att modulerna handlar om miljörådgivning i samband

Foto: Greppa Näringen

– Jag har haft stor nytta av rådgivningen inom byggplanering, säger Jonny Fredriksson, lantbrukare på Lönnemossa Gård utanför Falun

med om- eller nybyggnation och inte om ren byggrådgivning.

– Det är vanligast med rådgivning för djurslagen gris och nöt. Det är också inom dessa områden som det finns flest byggnadstekniska lösningar och systemval, men det går även att få rådgivning för andra djurslag som fjäderfå, får och häst, berättar Helena Olsson Hägg.

Mellan 2010 och 2017 har 300 rådgivningar utförts inom modulen om stallmiljö och 900 rådgivningar inom byggplanering.

– En byggnation är kanske något som görs en eller två gånger under ett lantbrukarliv så det är inte lika vanligt som rådgivning inom till exempel växtodling. Men det har hela tiden funnits ett intresse för rådgivning, säger Helena Olsson Hägg.

Foto: Greppa Näringen

– Det är viktigt att tänka på foderbordskantens höjd och valet av foderfront för att minska spill, säger Helena Olsson Hägg, Greppa Näringens expertrådgivare inom byggplanering.

Fokus ligger på åtgärder som kan vara lönsamma för lantbrukaren samtidigt som de är bra ur miljö- och klimatsynpunkt. Det kan vara att minska ammoniakavgång, näringsförluster eller förbättra djurmiljön. Det kan handla om åtgärder som minskar foderspill och förbättrar ventilationen eller energieffektiviseringen.

Bra med råd i tidigt skede

Helena Olsson Hägg råder lantbrukare som går i byggtankar att kontakta Greppa Näringen i ett tidigt skede i processen så att man redan från början har möjlighet att ta hänsyn till de miljösmarta aspekterna i planeringen.

Ibland kan rådgivare och lantbrukare ha svårt att hitta varandra.

– När det dyker upp ett behov av byggrådgivning kan man ta kontakt med sin länsstyrelse, råder Helena Olsson Hägg.

Då kan man uppdatera den plan man har som medlem inom Greppa Näringen så att man kan få rådgivning inom byggplanering istället.

Fria ritningar över smarta stall

Helena Olsson Hägg medverkade i Jordbrukets tävling Framtidens smartaste stall som nyligen avgjordes. Tävlingen syftade till att ta fram hållbara djurstallar och bland tävlingsbidragen finns många miljö- och klimatsmarta lösningar. Helena bidrog i arbetet med att ta fram ett dikostall.

– Det håller nu på att byggas i Nynäs-hamn, berättar Helena Olsson Hägg. Ritningarna från de deltagande tävlingsbidragen i Framtidens smartaste stall är fria att ladda ned från Jordbruksverkets webbsida och använda.

– Det är en jättebra kunskapsbok för alla olika inriktningar även om man inte planerar att bygga precis så, säger Helena Olsson Hägg.

Foto: Sofie Logardt

RÅDGIVAREN TIPSAR:

Helena Olsson Hägg, Greppa Näringens rådgivningsexpert inom byggmodulerna.

1.

Ha en hög kant på foderbordet för att minska foderspill och näringsläckage.

2.

Placera/anpassa tilluftsdonen efter värmeproduktion så att temperaturen blir jämn i djuravdelningen. Det minskar oönskade luftförluster, då drag över gödselytorna ökar ammoniakavgången.

3.

Fundera över energieffektiva val i samband med att du bygger nytt. Elmotor drivet är mer energieffektivt än traktordrivet till exempel.

4.

Ju mindre gödselytor – desto mindre ammoniakavgång. Men tänk på att små totalytor istället kan ge en sämre miljö för djuren.

5.

Planera för en ätplats per djur hos djurgrupper som är lätt att överutfodra så givan kan begränsas.

6.

Planera för att djupströbbäddar inte behöver gödslas ut under stallperioden. Ammoniak avges när man rör om.

7.

Planera för att hantera så mycket gödsel som möjligt som flytgödsel, lagringsförlusterna är lägre.

Källa: Greppa Näringen

Hallå där, Jenny!

JENNY JOHANSSON

Jag pluggade till: Mark- och växt-agronom med inriktning på vatten.

Jag kommer från: Jag är uppvuxen på en mindre gård mitt i Skaraborg i Västergötland

Jag tycker det roligaste i mitt arbete är: Att träffa människor och förmedla kunskap. Det känns bra när det jag lär ut gör nytta.

På sommaren gillar jag att: Äta glass, uppleva natur och kultur tillsammans med familjen.

Vad arbetar du med inom Greppa

Näringen? Tillsammans med mina kollegor kommer jag främst att arbeta med att öka kunskapen bland rådgivare om vattenhushållning så vi blir fler som kan ge rådgivning inom bland annat täckdikning, underhåll av diken, anläggning och skötsel av våtmarker, samt dra igång och driva vattendragsgrupper. Det råder stor brist på rådgivare med kompetens inom vatten samtidigt som efterfrågan på rådgivning ökar inom lantbruket och det hoppas vi kunna ändra på.

Varför är det viktigt med vattenhushållning?

Vatten är starkt förknippat med växtnäringsläckage och flera av våra miljömål berörs. Att kunna anpassa rätt mängd vatten på rätt plats vid varje tillfälle är inte bara bra för miljös skull utan även för lantbrukarens ekonomi. Fungerande vattenhushållning leder till bättre skördar och därmed också en bättre ekonomi. Det finns en oro för översvämningar och även torka på grund av växlande klimat, så det känns viktigt att stärka kunskaperna på området.

Har du något tips till lantbruket?

Om man har funderingar kring sin huvudavvattning så är mitt tips att boka in vår senaste rådgivning. Underhåll av diken. Rådgivaren ger då råd om vilka skötselåtgärder som är lämpliga och som behövs för att dräneringen ska både ur miljösynpunkt och ur ekonomisk synpunkt. De får även information om gällande lagar och regler.

Stora gårdar och medlemmar i Greppa Näringen gör fler åtgärder för att minska övergödningen

Under februari och mars i år skickade Greppa Näringen ut en enkät om vilka fosforåtgärder som görs i praktiken i lantbruket. Enkäten gick ut till alla lantbrukare med mer än 20 hektar åker som har en e-postadress i Jordbruksverkets SAM-register. Totalt var det nästan 14 000 lantbrukare, både medlemmar i Greppa Näringen och lantbrukare som inte är medlemmar. Av dessa svarade 3 887 stycken (28 %).

Av drygt tio olika miljöåtgärder som till exempel att markkartera, anlägga skyddsområden utmed vattendrag, anlägga fosfordammar, strukturkalka eller förbättra gödselspridningen så stora samtliga i större utsträckning av lantbrukare som är medlemmar i Greppa Näringen. De känner även bättre till de stöd som finns att söka till åtgärder mot fosforförluster. Storleken på gården spelar också en avgörande roll – större gårdar gör fler åtgärder.

När det gäller strukturkalkning, en åtgärd som förbättrar och stabiliserar markstrukturen på lerjordar vilket i sin tur minskar risken för fosforförluster till vattendragen, är kunskapen bland lantbrukare varierande. 21 procent uppger att de har strukturkalkat någon åkermark sedan 2010. Majoriteten av dem (75 %) uppger att de gjort det utan ersättning från något av stödprogrammen som finns. Hela 62 % kände inte ens till att det går att söka stöd för strukturkalkning.

– Detta visar att vi behöver fortsätta att informera om stöden, men samtidigt är det glädjande att se att Greppa Näringen gör nytta, säger Johan Malgeryd, kampanjledare för Greppa Näringens fosforkampanj som pågått i två år och avslutades med ett seminarium med över 50 deltagare i Nässjö den 24 april.

Växtnäringsbalans när som helst, var som helst

På Greppa Näringens Mina sidor kan du som lantbrukare göra din egen växtnäringsbalans. Allt som behövs är en e-legitimation för inloggning och att du har koll på de produkter som kommer in till gården och som lämnar gården. Vi har dessutom uppdaterat tjänsten så den är anpassad för mobiler och surfplattor, så nu kan du ligga i hängmattan likväl som att sitta på kontoret när du gör din växtnäringsbalans.

Om du tidigare har fått en växtnäringsbalans utförd av en Greppa-rådgivare så hittar du den också på Greppa Näringens Mina sidor, och du kan kopiera den att utgå ifrån när du gör din egen växtnäringsbalans. För dig som är rådgivningsmedlem i Greppa Näringen är det alltså extra enkelt!

Du hittar tjänsten på
www.greppa.nu/vaxtnaringsbalans

Följ de senaste miljö- och klimatnyheterna
Greppa Näringens nyheter skickas ut två gånger i veckan – tisdag och fredag. Prenumerera för att få de senaste lantbruksrelaterade nyheterna inom miljö- och klimat.

Du får det här brevet eftersom du har varit i kontakt med Greppa Näringen eller fått rådgivning av oss. Om du vill se din rådgivningsplan och vem du har som kontaktperson kan du med hjälp av e-legitimation logga in på Mina Sidor via www.greppa.nu. Ring oss gärna om du har några frågor om ditt medlemskap i Greppa Näringen.

Europeiska jordbruksfonden för landsbygdsutveckling: Europa investerar i landsbygdsområden

Greppa Näringens medlemsbrev ges ut två gånger per år. Greppa Näringen ger råd som både lantbrukare och miljön tjänar på. Hos oss får du råd om allt från kväve strategi, växtskydd, våtmarker till utfodring och energieffektivisering. Greppa Näringen finns också på Twitter. Följ @GreppaNyheter och få nyheter om projektet och om lantbrukets miljöfrågor.

Du når oss på www.greppa.nu och 0771-573 456.

Ansvarig utgivare: Stina Olofsson, Jordbruksverket. Redaktör: Bibbi Bonorden, LRF

greppa näringen